

BONDIGE GESCHIEDENIS VAN DE HOGE RAAD VAN FINANCIËN

---

1. De huidige Hoge Raad van Financiën vindt haar oorsprong in het **Koninklijk Besluit van 31 januari 1936** houdende instelling van een *“hoogen raad van financiën”* (Belgisch Staatsblad van 1 februari 1936). Minister van Financiën was M.L. GERARD.

De voorliggende bedoeling van de oprichting van de Hoge Raad van Financiën was een organieke samensmelting tot stand te brengen van vijf eerder opgerichte comités en commissies. *“Door de toenemende gewichtigheid en ingewikkeldheid van de problemen die door dit departement moeten worden opgelost”* was een hergroepering noodzakelijk daar de comités en commissies niet de bestendige en regelmatige voeling konden verzekeren tussen het departement van Financiën en *“de meest bevoegde vertegenwoordigers van 's lands belangen alsmede de specialisten op economisch en financieel gebied”*.

De bij K.B. van 31 januari 1936 opgerichte Hoge Raad van Financiën was een orgaan van technische en raadgevende aard, ermee belast advies te geven over elke kwestie voorgelegd door de Minister van Financiën. De leden van de Raad bezaten recht van initiatief. De Raad werd voorgezeten door de Minister van Financiën. De gouverneur van de Nationale Bank vervulde de functie van ondervoorzitter.

De Hoge Raad van Financiën bestond uit 5 secties :

- **De sectie van de Thesaurie**, bevoegd inzake leningen, thesaurie en muntproblemen, onder voorzitterschap van de gouverneur van de Nationale Bank.
- **De sectie van de banken en de beurzen**, bevoegd inzake banken, kredietinstellingen, beurzen en bescherming *“van het gespaard vermogen”*, onder voorzitterschap van de voorzitter van de Bankcommissie.
- **De sectie van nijverheids- en handelskrediet**, bevoegd inzake de werking van instellingen die voorzien in de kredietnoodwendigheden van de ondernemingen, onder voorzitterschap van de voorzitter van het Herdiscontering- en Waarborginstituut.
- **De sectie van budgettaire wetgeving en techniek**, onder voorzitterschap van de eerste voorzitter van het Rekenhof.
- **De fiscale sectie**, bevoegd inzake alle fiscale materies. De voorzitter van deze sectie werd door de Minister van Financiën aangeduid; zijn voorzitterschap was niet zoals bij de overige vier secties aan een welbepaalde functie verbonden.

De secties brachten afzonderlijk en rechtstreeks advies uit bij de Minister van Financiën.

Het Secretariaat van de Hoge Raad van Financiën werd waargenomen door het Kabinet van de Minister van Financiën. Het Kabinet verleende zijn medewerking aan het opstellen van de verslagen en bracht de vereiste documenten samen; het was tevens de taak van het Kabinet een bestendig contact te onderhouden met de verschillende afdelingen van de Raad en met de betrokken besturen.

Tussen 31 januari 1936 en 10 mei 1940 had België 7 regeringen. Vermits de rol van de Kabinetten belangrijk was, was er een volkomen gebrek aan continuïteit. Bovendien zou de Raad zich ontwikkeld hebben tot een meer dan adviserend orgaan.

Tijdens en na de oorlog (tot 1969) vergaderde de Hoge Raad van Financiën geen enkele maal.

2. Bij Koninklijk Besluit nr. 17 van 23 mei 1967 werd de Hoge Raad van Financiën hervormd (Belgische Staatsblad van 25 mei 1967). Minister van Financiën was R. HENRION.

De Raad werd gezien als een coördinerend orgaan van alle afdelingen van de kapitaalmarkt en dit in functie van het economisch beleid van de Regering.

In het Verslag aan de Koning werden drie redenen opgesomd om een dergelijke coördinatie tot stand te brengen :

- “1° *de progressief vastgelegde economische programmatiedoeleinden vereisen dat de financiële implicatie ervan zou gepreciseerd worden en ook dat de meest geschikte middelen om er op het vlak van de fondsenmarkten aan te beantwoorden zouden naar voren gebracht worden;*
- 2° *een zekere diversificatie van de statutaire bevoegdheid van elke categorie openbare of private financiële tussenpersonen maakt periodieke confrontaties op het gebied van standpunten en ondervinding noodzakelijk met het oog op de meest adequate financiering van de economische behoeften;*
- 3° *de veelvuldigheid van de financiële tussenpersonen en de aanzienlijke ontwikkeling van de werkmiddelen van hun activiteit vereisen een zekere discipline die moet kunnen bereikt worden door het onderlinge overleg, doch onder de hoede van de Uitvoerende Macht”.*

Dit laatste “*onder de hoede van de Uitvoerende Macht*” was ongetwijfeld een verwijzing naar het zich toe-eigenen door de vroegere Hoge Raad van Financiën tussen 1936 en 1940 van een meer dan loutere adviserende bevoegdheid.

Tegelijk werd het actieterrein van de Raad duidelijk beperkt :

“De Hoge Raad zal in principe geen aangelegenheden moeten behandelen in verband met het beheer van de rijksfinanciën en –thesaurie, met het fiscaal beleid en de monetaire politiek en met de wisselkoersen; nochtans is de terugslag van die diverse punten op de economie en de financiële kringlopen van die aard dat men zich moeilijk kan indenken dat ze niet terloops zouden kunnen ter sprake gebracht worden”.

Dat het de Regering menens was dat de materies inzake rijksfinanciën enz... slechts “*terloops*” mochten ter sprake gebracht worden, werd aan de toekomstige leden duidelijk gemaakt in de volgende paragraaf van het Verslag aan de Koning :

Daar evenwel iedere onrechtmatige toe-eigening door de Raad van de prerogatieven van de Uitvoerende Macht en van het Parlement dient vermeden te worden, moet

gepreciseerd worden dat de gegevens van die diverse soorten beleid –waarvan hij kennis zou kunnen krijgen – het voorwerp van zijn beraadslagingen en resoluties niet zullen uitmaken”.

De bij K.B. nr. 17 van 23 mei 1967 opgerichte Raad had een bevoegdheid van louter technische en raadgevende aard (art. 3).

De effectieve invulling van de 22 leden van de Hoge Raad van Financiën gebeurde bij K.B. van 30 januari 1969 (Belgisch Staatsblad van 13 februari 1969). Minister van Financiën was toen Baron SNOY et d’OPPUERS.

3. Bij Koninklijk Besluit van 16 april 1981 werd de Hoge Raad van Financiën opnieuw hervormd (Belgisch Staatsblad van 12 mei 1981). Minister van Financiën was Marc EYSKENS.

Artikel 28 van de herstellwet van 10 februari 1981 inzake de fiscale en financiële bepalingen (Belgisch Staatsblad van 14 februari 1981) voorzag erin dat aan de Hoge Raad van Financiën een andere opdracht en samenstelling kon worden gegeven bij een in Ministerraad overlegd K.B..

De Memorie van Toelichting bij het ontwerp van herstellwet inzake de fiscale en financiële bepalingen lichtte de voorziene hervorming als volgt toe :

“Opdat de Hoge Raad van Financiën zijn taak als raadplegend orgaan zo goed mogelijk zou kunnen vervullen mag zijn opdracht niet beperkt blijven tot de werking van de financiële markten maar moet deze expliciet uitgebreid worden tot alle domeinen die ressorteren onder de bevoegdheid van de Minister van Financiën.

De huidige hervorming komt meer bepaald tegemoet aan de bezorgdheid van de Regering, uitgedrukt in het economisch en sociaal herstellplan, bijgevoegd aan de regeringsverklaring van 24 oktober 1980. Dit plan voorziet een uitbreiding van de bevoegdheden van de Hoge Raad van Financiën inzonderheid inzake fiscaliteit en een aanpassing van zijn samenstelling, onder meer om een werkgroep te kunnen oprichten die zal belast worden met de studie van de problemen betreffende de praktische toepassing van de belasting en met de voorbereiding van een programma voor de reorganisatie en van de technische verbeteringen terzake”.

Uit Parlementaire documenten en interventies naar aanleiding van het ontwerp van herstellwet, blijkt dat de hervormde Hoge Raad van Financiën een instrument moest worden in de strijd tegen fiscale fraude, vermijding en ontwijking.

De hervorming werd verwezenlijkt door midden van het K.B. van 16 april 1981 tot reorganisatie van de Hoge Raad van Financiën (Belgisch Staatsblad van 12 mei 1981).

Artikel 2 van genoemd K.B. stipuleerde dat de Raad ermede belast was de Minister van Financiën bij te staan bij de voorbereiding en de toepassing van de wetten, van de verordeningen en van alle maatregelen betreffende het financieel en het fiscaal beleid. De bevoegdheid van de Raad was louter technisch en adviserend. Artikel 3 bevestigde de in 1967 aan de Raad toevertrouwde taak inzake de financiële markten.

4. **De Bijzondere wet van 16 januari 1989** betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten voorzag de oprichting van een afdeling "*Financieringsbehoeften van de Overheid*" (punt a). Deze wet, samen met de staatshervorming van 1988, noopten tot een algehele hervorming van de bestaande Hoge Raad van Financiën, wat werd verwezenlijkt door middel van het Koninklijk Besluit van 20 juni 1989 (Belgisch Staatsblad van 28 juni 1989).

a. **De Bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten** (Belgisch Staatsblad van 17 januari 1989)

De Bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten was een logisch uitvloeisel van de grondwetsherziening van 1988.

Deze Grondwetsherziening en de Bijzondere wet (en de hervorming van de Hoge Raad die eruit voortvloeide) werd genomen door een regering met de Heer Ph. MAYSTADT als Minister van Financiën.

De Bijzondere wet hevelde belangrijke budgettaire massa's over naar de Gemeenschappen en de Gewesten. Een voorliggende zorg was de financieringsbehoeften van de overheden (zowel van de Nationale Centrale Overheid als van de Gemeenschappen en de Gewesten) binnen perken te houden die verenigbaar zijn met de instandhouding van een economische en monetaire unie in het Belgisch kader en die tevens geen verstoringen teweegbrengen op monetair en budgettair vlak. Met het oog daarop voorzag art. 49, §6 van de Bijzondere wet van 16 januari 1989 dat de Koning een nieuwe afdeling zou organiseren in de schoot van de Hoge Raad van Financiën : deze afdeling dient adviezen op te stellen die, aldus de Memorie van Toelichting bij het ontwerp van Bijzondere wet, "*voor de Regering de grondslag kunnen vormen voor een omkadering van de leningsmogelijkheden van een Gemeenschap of Gewest*".

b. **Koninklijk Besluit van 20 juni 1989 betreffende de Hoge Raad van Financiën** (Belgisch Staatsblad van 28 juni 1989)

In het Verslag aan de Koning bij het K.B. van 20 juni 1989 werd gewezen op de noodzaak van de Hoge Raad van Financiën te reorganiseren, gezien de nieuwe structuren van de Staat en het artikel 49, §6 van de Bijzondere wet waarbij binnen de schoot van de bestaande Hoge Raad van Financiën een afdeling "*Financieringsbehoeften van de Overheid*" werd opgericht.

Gebruik makend van deze noodzakelijke hervorming creëerde het K.B. van 20 juni 1989, naast de afdeling "*Financieringsbehoeften van de Overheid*", twee andere permanente afdelingen, met name de afdeling "*Fiscaliteit en Parafiscaliteit*" en de afdeling "*Financiële Instellingen en Markten*". Hierover stelt het Verslag aan de Koning :

"Ter dezer gelegenheid ligt het voor de hand dat in de Raad eveneens een permanente afdeling "Fiscaliteit en Parafiscaliteit" wordt opgericht, die bevoegd is om advies te geven over alle algemene problemen inzake fiscaliteit en parafiscaliteit. Het is voor de Minister van Financiën immers bijzonder nuttig om voor deze aangelegenheden te kunnen beschikken over

adviezen van een groep deskundigen van hoog niveau. Op verzoek van de Minister van Financiën, maar ook op eigen initiatief, zal deze afdeling een diepgaande gedachtegang houden over de toestand, de evolutie en de onvolkomenheden van de fiscaliteit en de parafiscaliteit alsmede over aanpassingen en hervormingen die op dit gebied wenselijk blijken.

Op het ogenblik dat de problemen die verband houden met de aanpassing van de Belgische financiële instellingen en markten aan de groeiende internationalisering en aan de verwezenlijking van de Europese eenheidsmarkt, zich scherp stellen, lijkt het evenzeer hoogst aangewezen om te kunnen beschikken over een permanente en lichte structuur waarvan de leden over deze problemen kunnen nadenken en oplossingen kunnen voorstellen.

De oprichting van drie permanente afdelingen moet het mogelijk maken een grote continuïteit in de analyse, de studie van fundamentele problemen van financiële en fiscale aard van het Land te waarborgen. De modaliteiten volgens welke de Hoge Raad van Financiën kan tussenkomen en zich kan uitspreken over financiële aangelegenheden, in de ruime zin, worden hierdoor verruimd. De prerogatieven van de voltallige Raad worden hierdoor geenszins beknot, meer bepaald beschikt de Raad zoals voorheen over een initiatiefrecht in elke materie die tot zijn bevoegdheid behoort”.